

ZAMONAVIY YOSHLAR VA ULARNING IMKONIYATLARI

G‘aniyeva Onaxon Bahodir qizi

Farg‘ona yuridik texnikumi 1-kurs talabasi

Tel: 917452945 | E-mail: uchquuchquu@gmail.com

Annotatsiya. *Maqola zamonaviy o‘zbek yoshlarining ta’lim, tadbirkorlik, raqamli imkoniyatlar va ijtimoiy mobillik sohasidagi real imkoniyatlarini metodologiyasi asosida tahlil qiladi. 2025-yilgi rasmiy statistika, xalqaro tashkilotlar hisobotlari va milliy so‘rov natijalariga asoslanib, yoshlar siyosatining amaliy natijalari (oliy ta’lim qamrovi 42%, “Bir million dasturchi” loyihasi, yosh tadbirkorlar sonining 600 mingdan oshishi, internet foydalanuvchilarining 35 millionga yetishi) ko‘rsatilgan. Shu bilan birga, viloyatlarda ta’lim sifati teng emasligi, “tez boylik” sindromi, oilaviy stereotiplar va ruhiy salomatlik muammolari kabi to‘siqlar ham muhokama qilinadi. Tadqiqot natijasida yoshlarning 70% dan ortig‘i mamlakat kelajagiga ishonch bildirgani va “O‘zbekiston–2030” strategiyasi doirasida yaratilgan imkoniyatlarning ijobiy tendensiyasi aniqlangan. Maqola yoshlar, davlat organlari va ota-onalar uchun amaliy tavsiyalar bilan yakunlanadi.*

Kalit so‘zlar: *zamonaviy yoshlar, ta’lim qamrovi, yosh tadbirkorlik, raqamli imkoniyatlar, yoshlar siyosati, O‘zbekiston–2030, ruhiy salomatlik, demografik dividend.*

Kirish. Zamonaviy dunyoda yoshlar jamiyatning asosiy harakatlantiruvchi kuchi sifatida namoyon bo‘lmoqda. Texnologik inqilob, global iqtisodiy o‘zgarishlar va ijtimoiy tarmoqlarning rivoji yosh avlodga yangi imkoniyatlar ochib bermoqda. O‘zbekistonda yoshlar aholining 60 foizdan ortiq qismini tashkil etib, mamlakat taraqqiyotining kalitidir. 2021-yilda qabul qilingan "Yoshlarga oid davlat siyosatini 2025-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi" va "Yoshlarni qo‘llab-quvvatlash strategiyasi" (2021–2025) yoshlarning ta’lim, bandlik va ijtimoiy faolligini oshirishga qaratilgan. Ushbu maqola IMRAD strukturasiga asosan zamonaviy o‘zbek yoshlarining imkoniyatlarini tahlil qiladi: ta’limdagi o‘zgarishlar, tadbirkorlik rivoji, raqamli vositalar va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash mexanizmlari orqali ularning potentsialini ochib berish.

Konsepsiyaga ko‘ra, yoshlar siyosati BMTning "Yoshlar–2030" strategiyasiga asoslanib, yoshlarning huquqiy manfaatlarini himoya qilish, ularni madaniyat, sport va innovatsiyalarga jalb etishni nazarda tutadi. 2025-yil holatiga ko‘ra, yoshlar orasidagi optimizm darajasi oshgan bo‘lib, "O‘zbekiston–2030" strategiyasi doirasida yoshlarning 70 foizdan ortig‘i mamlakat kelajagiga ishonch bildirgan (Yoshlar ishlari agentligi

ma'lumotlari). Bu maqola yoshlarning imkoniyatlarini baholash va ularni to'liq ro'yobga chiqarish yo'llarini muhokama qiladi.

Metodologiya. Ushbu maqola quyidagi manbalarga asoslangan:

- O'zbekiston Respublikasi Yoshlar ishlari agentligi va Statistika agentligining 2025-yilgi rasmiy hisobotlari.
- BMT, UNICEF va Jahon bankining O'zbekiston bo'yicha 2024–2025 yillarda chop etilgan tadqiqotlari, jumladan, yoshlar ruhiy salomatligi va ta'lim qamrovi haqidagi ma'lumotlar.
- "O'zbekiston–2030" strategiyasi va "Yoshlarni qo'llab-quvvatlash strategiyasi (2021–2025)" hujjatlari (lex.uz orqali).
- 2025-yilda o'tkazilgan milliy so'rovlar: Yoshlar ishlari agentligi tomonidan 5000 nafar yosh ishtirokchisi bilan o'tkazilgan "Yoshlar optimizmi va imkoniyatlari" so'rovi.
- Fokus-guruh suhbatlari: Toshkent, Samarqand va Farg'ona viloyatlarida 150 nafar yosh ishtirokchisi bilan (2025-yil bahor).

Natijalar.

1. Ta'lim imkoniyatlari

O'zbekistonda oliy ta'lim qamrovi sezilarli darajada oshdi. 2025-yilga kelib, bu ko'rsatkich 42 foizga yetdi (2017-yilda 9 foiz edi). Xalqaro universitetlar filiallari soni ko'paydi: Westminster, Inha va Webster kabi muassasalar yoshlarga xorijiy standartdagi ta'lim berishda faol.

"Bir million dasturchi" loyihasi doirasida 2025-yilda 215 mingdan ortiq yosh bepul IT-kurslarni tamomlab, xalqaro sertifikat oldi. Erasmus+ va Fulbright stipendiyalari soni 2,5 baravar ko'paydi, 10 mingdan ortiq yosh xorijda o'qish imkoniyatiga ega bo'ldi.

2. Tadbirkorlik va bandlik

Yosh tadbirkorlar soni o'smoqda: 2025-yilda 30 yoshgacha bo'lgan tadbirkorlar 600 mingdan oshdi, startaplar soni 600 taga yetdi. Davlat imtiyozli kreditlari hajmi 120 trillion so'mga yetdi, yoshlar uchun 2,5 trillion so'm ajratildi.

IT Park rezidentlari orasida yoshlar ulushi 75 foizni tashkil etdi, 1000 dan ortiq startap loyihasi qo'llab-quvvatlandi. Freelance platformalarda (Upwork) o'zbek yoshlari soni 150 mingga yetdi

3. Raqamli imkoniyatlar

Internet foydalanuvchilari soni 35 millionga yetdi (aholi ulushi 94,2 foiz). Yoshlar orasida ijtimoiy tarmoqlar faolligi yuqori: TikTok va Instagramda 5 milliondan ortiq yosh kontent yaratuvchisi mavjud.

"Yoshlar portali" platformasi orqali 2025-yilda 300 ming yosh raqamli xizmatlardan foydalandi, jumladan, onlayn kurslar va biznes maslahatlari.

4. Ijtimoiy mobillik va qo'llab-quvvatlash

"Yoshlar daftari" orqali 2025-yilda 300 ming yoshga 600 milliard so'm yordam ko'rsatildi. Yoshlar parlamenti va mahalla kengashlarida 15 ming yosh faoliyat yuritmoqda.

Ruhiy salomatlik bo'yicha UNICEF hisobotiga ko'ra, yoshlar orasida depressiya holatlari 20 foizga kamaydi, ammo 29 foiz bolalarda jismoniy jazolar qayd etilgan.

So'rov natijalari: Yoshlarning 70 foizi "O'zbekiston kelajagi yorqin" deb hisoblaydi (2020-yilda 40 foiz edi).

Muhokama. Zamonaviy o'zbek yoshlari oldida ochiq bo'lgan imkoniyatlar ularni global raqobatbardosh avlodga aylantirmoqda. "Yoshlarga oid davlat siyosatini 2025-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi" ta'lim va tadbirkorlikni birlashtirib, yoshlarni "demografik dividend"ga aylantirishga xizmat qilmoqda. Masalan, "Bir million dasturchi" loyihasi yoshlarni IT-sohasiga jalb etib, eksportni 1 milliard dollarga yetkazishga hissa qo'shmoqda.

Biroq, muammolar ham saqlanib qolmoqda:

1. Ta'lim sifati viloyatlarda teng emas: qishloq joylarda internet qamrovi 80 foiz, ammo amaliy darslar kam.

2. Yoshlar orasida "tez boylik" illuziyasi kuchaymoqda, bu qimor va firibgarlikka olib keladi.

3. Oilaviy stereotiplar: "Davlat ishida ishlash" bosimi tadbirkorlikni cheklaydi.

4. Ruhiy salomatlik: UNICEF ma'lumotlariga ko'ra, yoshlarda tashvish 25 foizga oshgan, ijtimoiy tarmoqlar ta'sirida. Global inqiroz ta'sirida yoshlar baxt darajasi pasaygan (BMT tadqiqoti).

5. Ishsizlik: Yoshlar orasida 15 foiz, ammo "Yosh tadbirkorlar" chempionati buni kamaytirishga yordam bermoqda.

Tendensiya ijobiy: 2025-yilgi so'rovda yoshlarning 70 foizi optimistik, chunki strategiya doirasida 400 million dollar yoshlar biznesiga ajratilgan. Kelajakda yoshlarni ruhiy qo'llab-quvvatlash va raqamli ko'nikmalarni kuchaytirish muhim.

Xulosa. Zamonaviy o'zbek yoshlari oldida ta'lim, tadbirkorlik va raqamli imkoniyatlar orqali cheksiz ufqlar ochilmoqda. "Yoshlarni qo'llab-quvvatlash strategiyasi (2021–2025)" va "O'zbekiston–2030" doirasida yaratilgan mexanizmlar yoshlarni nafaqat band qilmoqda, balki ularni innovatsiyalar muallifi qilmoqda. Biroq, muvaffaqiyat uchun yoshlar o'zlarining mas'uliyati – doimiy o'rganish, tanqidiy fikrlash va sog'lom turmush tarzi – ni oshirishi zarur.

Agar yoshlar bu imkoniyatlarni to'g'ri boshqarsa, 2030-yilga O'zbekiston "yoshlar mamlakati"ga aylanadi: yoshlar boshqaradigan, yoshlar yaratadigan va yoshlar gullab-yashaydigan jamiyat. Davlat, jamiyat va yoshlar hamkorligi – bu kelajak kaliti.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 14-fevraldagi PQ-222-son qarori «Oliy ta’lim qamrovini yanada kengaytirish chora-tadbirlari to‘g‘risida». lex.uz
6. O‘zbekiston Respublikasi Yoshlar ishlari agentligi. 2025-yil 1-chorak hisoboti. yoshlar.gov.uz
7. O‘zbekiston Respublikasi Statistika agentligi. 2025-yil yanvar–iyun oyidagi demografik va ijtimoiy-iqtisodiy ko‘rsatkichlar. stat.uz
8. “Yoshlarga oid davlat siyosatini 2021–2025-yillarda rivojlantirish konsepsiyasi” (O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 2-fevraldagi PF-6155-son farmoni). lex.uz
9. “O‘zbekiston–2030” strategiyasi (O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentyabrdagi PF-158-son farmoni). lex.uz
10. UNICEF Uzbekistan. “Bolalar va o‘smirlarning ruhiy salomatligi holati” hisoboti, 2024-yil dekabr. unicef.org/uzbekistan
11. Jahon banki. “Uzbekistan Economic Update 2025”. worldbank.org
12. “Bir million o‘zbek dasturchisi” loyihasi rasmiy sayti. 2025-yil 1-iyuldagi statistika. onemillion.uz
13. IT Park Uzbekistan. 2025-yil 1-chorak hisoboti: rezidentlar va eksport ko‘rsatkichlari. it-park.uz